

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 141 | 27 Şubat-5 Mart 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ

Belçika'daki Van Steenbrugge Advocaten (VSA) adlı hukuk bürosu, 1 Mart günü yaptığı duyuruda, Türk hükümeti tarafından işlenmiş olabilecek insanlığa karşı suçlara ilişkin olarak soruşturma başlatılması için iki STK ile birlikte Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) nezdinde başvuru yaptıklarını açıkladı. Türkiye, Roma Statüsü'ne taraf olmasa da, yapılan başvuru Lahey'deki mahkemenin yargı yetkisini tanıyan 45 ülkede Türkiye tarafından işlenmiş olabilecek insanlığa karşı suçları konu ediniyor.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 21 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular

içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Şubat: İstanbul ve Ankara'da sol görüşlü gruplar tarafından düzenlenen gösterilere müdahale eden polis en az 26 aktivisti gözaltına aldı.

28 Şubat: Mersin'de polis, hükümetin deprem yönetimine karşı düzenlenen protestolara katılımı nedeniyle dört kişiyi gözaltına aldı.

28 Şubat: İstanbul ve Ankara'da sivil toplum kuruluşları tarafından deprem bölgelerinde sağlık personeline yönelik engellemeleri protesto etmek için düzenlenen eylemlere müdahale eden polis 22 kişiyi kısa süreli olarak gözaltına aldı.

28 Şubat: Mersin Valiliği il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün süreyle yasakladı.

1 Mart: İstanbul'da sol görüşlü bir siyasi parti tarafından düzenlenen gösteriye müdahale eden polis 77 kişiyi gözaltına aldı.

1 Mart: İstanbul'da kadın hakları eylemine müdahale eden polis beş aktivisti gözaltına aldı.

2 Mart: İstanbul'da, Eylül 2018'deki ölümcül bir polis baskınına protesto etmek üzere düzenlenen eyleme müdahale eden polis dört kişiyi gözaltına aldı.

3 Mart: Osmaniye Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün süreyle yasakladı.

5 Mart: İstanbul'da kadın hakları eylemine müdahale eden polis beş aktivisti gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Şubat: Osmaniye’de polis, gazeteciler Ali İmat ve İbrahim İmat’ı deprem mağdurlarına verilmeyen çadırlar olduğu iddialarına ilişkin haber yapmaları nedeniyle dezenformasyon suçlamasıyla gözaltına aldı. Gazeteciler daha sonra tutuklandı.

27 Şubat: Samsun savcılığı, depreme ilişkin sorumluluğu olduğu iddiasıyla cumhurbaşkanı hakkında suç duyurusunda bulunan avukat Hüseyin Cimşit hakkında cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında Cimşit ifadeye çağırıldı.

28 Şubat: Bitlis’teki bir mahkeme, çocuk istismarı iddiaları hakkında haber yapan gazeteci Sinan Aygül’ü dezenformasyon yayma suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkum etti ve hükmün açıklanmasını geri bıraktı. Aygül, “yanlış ve yanıltıcı bilgi yayma”yı suç olarak belirleyen ve yakın zamanda geçirilen tartışmalı kanun kapsamında Türkiye’de mahkum edilen ilk basın üyesi oldu.

28 Şubat: Elazığ’da polis, sosyal medyada depreme ilişkin yorumları nedeniyle akademisyen Övgün Ahmet Ercan’ı halkı kin ve nefrete teşvik suçlamasıyla gözaltına aldı. Ercan ertesi gün adli kontrol şartıyla ve yurtdışına çıkış yasağıyla serbest bırakıldı.

28 Şubat: Resmi makamlar, daha önceki bir iç saha maçında hükümete karşı slogan attıkları gerekçesiyle İstanbul futbol takımı Fenerbahçe taraftarlarını Kayserispor’a karşı oynanacak bir deplasman maçını izlemekten men etti. Medyada 1 Mart günü yer alan haberlere göre en az 74 kişiye söz konusu sloganlara katılımları nedeniyle spor etkinliklerini izleme yasağı tebliğ edildi.

28 Şubat: Zonguldak’taki bir mahkeme, Kürt azınlığa ilişkin yayın yapan Etkin Haber Ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına ulusal güvenlik ve kamu düzenini gerekçe göstererek erişim engeli getirdi.

1 Mart: İstanbul’da polis, bir eylemi takip eden gazeteciler Asena Tunca, Ezgi Can Ceylan ve Ahmet Can Sarıkaya’yı kısa süreli olarak gözaltına aldı.

1 Mart: Ankara’da polis, yaptığı haberlerde dezenformasyon yaydığı suçlamasıyla gazeteci Gökhan Özbek’i gözaltına aldı. Özbek ertesi gün serbest bırakıldı.

1 Mart: İzmir’de polis üç üniversite öğrencisini terör örgütü propagandası yapma suçlamasıyla gözaltına aldı.

1 Mart: İstanbul’daki bir savcı, bir konserdeki sözleri nedeniyle halkı kin ve nefrete teşvik etmek suçlamasıyla yargılanan şarkıcı Gülşen Bayraktar Çolakoğlu hakkında üç yıla kadar hapis cezası talep etti.

3 Mart: Ankara’daki bir mahkeme, sosyal medya sitesi Ekşi Sözlük’e erişim engeli getirdi. Söz konusu karar, Ekşi Sözlük’e daha önce getirilen bir erişim engelinin başka bir mahkeme tarafından kaldırılmasının ardından geldi. Telekomünikasyon otoriteleri siteyi “ulusal güvenlik ve kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle erişime engellemiştir.

3 Mart: İzmir savcılığı, muhalif siyasetçi Emir Sarı hakkında parti pankartlarında cumhurbaşkanına hakaret edildiği suçlamasıyla soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında Sarı polis tarafından ifadeye çağırıldı.

3 Mart: Telekomünikasyon otoriteleri, eski kabine üyesi Ruhsar Pekcan hakkında yolsuzluk iddiaları içeren en az üç habere erişim engeli getirdi.

3 Mart: Bursa’daki bir mahkeme, iktidar partisi üyesi Muharrem İleri’ye verilen kamu ihalelerine ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

3 Mart: Medya tasarımcısı Fevzi Yazıcı, kendisine daha önce verilen müebbet hapis cezasının Yargıtay tarafından bozulmasının ardından cezaevinden tahliye edildi. Yazıcı, kapatılan Zaman gazetesinde çalışmış olması nedeniyle cezaevinde 6.5 yıl geçirmiş oldu.

5 Mart: Emniyet Genel Müdürlüğü, depremlere ilişkin “provokatif” sosyal medya paylaşımları nedeniyle 5 Mart itibarıyla toplam 152 kişinin gözaltına alındığını açıkladı. Bir önceki hafta açıklanan toplam 141’di.

KÜRT AZINLIK

5 Mart: Kürt çoğunluklu Diyarbakır ilinin futbol takımı olan Amedspor’un kadrosu ve taraftarları Bursa’da oynanan bir deplasman maçı sırasında çok sayıda ırkçı saldırıya maruz kaldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

27 Şubat: Medyada yer alan haberlerde İstanbul'daki bir cezaevinde mahkumlara yetersiz yemek verildiği ve su tedarikinin kısıtlı olduğu duyuruldu.

27 Şubat: Antalya'daki bir cezaevinde anneleriyle beraber bulunan bebekler için özel bebek gıdası verilmemesi sorununun devam ettiği ve bu nedenle bebeklerin sağlık sorunları yaşadığı duyuruldu.

2 Mart: Basında yer alan haberlerde Mersin'deki bir kadın cezaevinde mahkumlara yetersiz yemek ve su verildiği, ayrıca deprem bölgelerinden yapılan nakiller sonrasında mahkum koşullarının çok kalabalık olduğu duyuruldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

2 Mart: Basında yer alan haberlerde Türkiye'de resmi makamların deprem bölgelerinde insani yardım dağıtımında Suriyeli mülteciler aleyhine ayrımcılık yaptığı iddia edildi.

4 Mart: Birleşmiş Milletler, Türkiye'deki depremin ardından kayıp ve yerinden edilme travmalarını tekrar yaşayan Suriyeli mültecilerin başka ülkelere yerleştirilmesi çağrısında bulundu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

27 Şubat: Hatay'da jandarmalar gayriresmi şekilde alıkoydukları altı sol görüşlü aktiviste sözlü kötü muamelede bulundu.

1 Mart: İzmir'deki bir cezaevi, babasının taziyesine katılmak isteyen Şükrü Çiçek adlı mahkumdan astronomik seviyede (40.000 TL) yol ücreti talep etti.

1 Mart: Tunceli'de polis bir ev baskını sırasında Erkan Gül adlı kişiye kötü muamelede bulundu.

2 Mart: Antalya'daki bir cezaevinde gardiyanlar mahkum nakli sırasında çıplak arama uygulaması yaptı. Cezaevi yönetimi söz konusu uygulamaya direnen mahkumlar hakkında disiplin soruşturması başlattı.

4 Mart: Şanlıurfa Barosu, ilde 2 Mart günü gözaltına alınan Mehmet Samur ve Adle Samur adlı iki kişinin polis tarafından gözaltında kötü muameleye maruz bırakıldığını duyurdu.

KADIN HAKLARI

3 Mart: Bianet tarafından yayımlanan aylık cinsiyet bazlı şiddet raporuna göre Şubat ayında en az 11 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve en az 40 kadın erkek şiddetine maruz kaldı.